

A Magyarországon működő külföldi irányítású leányvállalatok, 2011

Tartalom

1. Előzmények, célok	1
2. A nem pénzügyi vállalkozások részvétele a nemzetgazdaságban	1
2.1 A külföldi irányítású leányvállalatok tevékenysége	2
2.2 A stratégiai döntéshozók székhelye	2
2.3 A stratégiai döntésekben legnagyobb szerepet játszó országok	3
2.4 A hazai és a külföldi irányítású szervezetek termelékenysége	4
2.5 A változások fő tendenciái	4
3. Külföldi irányítású pénzügyi vállalatok	5

1. Előzmények, célok

A globalizáció széles körű elterjedése indokolta tette olyan, nemzetközi összehasonlításra alkalmas statisztikai adatok összeállítását a gazdasági elemzők részére, amelyek lehetővé teszik az Európai Unió tagállamaiban működő, külföldi irányítású leányvállalatok nemzetgazdasági szerepének, fontosabb tevékenységeinek, foglalkoztatási hatásainak bemutatását és értékelését. Ezt figyelembe véve alakította ki az Európai Unió a külföldi irányítású leányvállalatok statisztikáját (*Foreign Affiliate Statistics*, közismert angol rövidítéssel *FATS*).¹

2007. tárgyévétől megkezdődött az unió tagállamaiban a FATS-statisztikák összeállítása és publikálása. Ez a kiadvány a harmadik közzététele a magyarországi FATS-adatoknak, mely a 2008 és 2011 közötti időszak éves adatait tartalmazza.²

Ez az új statisztika a mintegy két évtizedes múlttal rendelkező, közvetlen tőkebefektetések statisztikájától (*Foreign Direct Investment, FDI*) alapvetően két szempontból tér el. Egyrészt a megfigyelt mutatókat nem a közvetlen befektetők országa, hanem a külföldi leányvállalatok **irányítását** végzők székhelye szerint, azaz adott esetben az akár több országon is átnyúló, hosszú tulajdonosi lánc végén megjelenő végső tulajdonos alapján csoportosítjuk. Így az adatok elemzésével választ kaphatunk arra a kérdésre, hogy valójában mely országokban működő tulajdonosok és milyen mértékben irányítják hazánkban az egyes ágazatok tevékenységét, vagyis a globalizáció mely ágazatokat hogyan érinti.

Másrészt, míg a közvetlen tőkebefektetések statisztikája elsősorban a befektetett tőke nagyságát veszi számba, addig a külföldi leányvállalatok statisztikája az érintett magyarországi vállalkozások teljesítményét, beruházását és munkaügyi adatait figyeli meg. Ezen adatokat vizsgálva elemezhetjük azt is, hogy mekkora és milyen típusú eltérések vannak a globalizált tőke irányításával működő és a hazai irányítású szervezetek mérete és termelékenysége között.

2. A nem pénzügyi vállalkozások részvétele a nemzetgazdaságban

2011-ben hazánkban összesen (a mezőgazdasági és a pénzügyi nemzetgazdasági ágak adatai nélkül) közel 18,6 ezer **külföldi irányítású vállalkozás végzett gazdasági tevékenységet**, ez az összes Magyarországon működő vállalkozás 3,4%-át jelentette. A legtöbb leányvállalat a kereskedelembe (6,2 ezer cég), az ingatlanügyletekkel foglalkozó nemzetgazdasági ágba (4,4 ezer), valamint a feldolgozóiparba (2,3 ezer) tartozott. A külföldi irányítású leányvállalatok részesedése az összes vállalkozáshoz viszonyítva az energiaiparban a legjelentősebb (21,0%).

A külföldi irányítású vállalkozások száma és aránya **2008 és 2011 között** alig változott. A 2011. évi külföldi irányítású cégek állománya 2008. évhez képest mindössze 0,6%-kal mérséklődött, miközben az összes működő vállalkozásé 4,0%-kal csökkent. A külföldi cégek részaránya az elmúlt négy évben 3,3–3,4% között alakult.

Ugyanezen vállalkozások gazdasági ágak szerinti megoszlása a vizsgált négy évben lényeges eltérést nem mutatott. Legnagyobb arányban a cégek a kereskedelemben, az ingatlanügyletek ágban és a feldolgozóiparban vannak bejegyezve, együttesen mintegy héttizedük ezen területeken tevékenykedik.

2011-ben a külföldi irányítású leányvállalatokat a következők jellemzik: jelentős gazdasági súllyal rendelkeznek, kicsi a számarányuk, viszont kiemelkedő a teljesítményük: a nemzetgazdasági szintű, 2011. évi összes árbevétel 53,2%-át számlázzák ki, a **termelési érték** 57,2%-át, valamint a **hozzáadott érték** 52,0%-át állítják elő. Árbevételük részaránya meghaladja a hattizedet a feldolgozóiparban, valamint az információ, kommunikáció nemzetgazdasági ágban, és 70%-ot is felülmúlja az energiaiparban.

A külföldi irányítású vállalkozások **árbevétele** 2011-ben mintegy 39 ezer milliárd forintot tett ki. A nemzetközi pénzügyi válság következtében a cégek által realizált árbevétel nagysága 2009-ben átmenetileg csökkent, majd 2011-ben már 3,5%-kal nagyobb volt a 2008. évi szintnél. Ugyanez nem mondható el az összes vállalkozás nettó árbevételének alakulásáról, mivel ezen cégek 2011. évi teljesítménye még mindig elmarad (2,5%-kal) a három évvel korábbitól. A külföldi irányítással működő vállalatok az eladott termékekből, végzett szolgáltatásokból egyre nagyobb hányadot képviseltek, részesedésük három év alatt 50,1%-ról 53,2%-ra növekedett. A külföldi irányítású cégek árbevételének 56–59%-a 2008–2011 között az ipari tevékenységből származott.

A külföldi leányvállalatok **termelési értéke** 2011-ben több mint 24 ezer milliárd forint volt, mely 2008–2011 között az árbevételnél dinamikusabban bővült. A gazdasági recesszió itt is éreztette hatását, de nem olyan mértékben, mint az árbevétel esetében. A 2009. évi átmeneti visszaesés után 2010-ben a termelési érték szintje megközelítette a 2008. évit,

¹ Módszertan mutatja be a szakstatisztika jellemzőit.

² A magyarországi adatokat 2007. évre a TEÁOR 2003 szerint, a 2008. tárgyévétől a TEÁOR 2008 szerint állítjuk elő.

2011-ben pedig már 13,4%-kal meghaladta azt. Az összes vállalkozás esetében a termelési érték növekedése 2008-hoz viszonyítva mérsékeltebb, mindössze 4,6%-os volt. 2008–2011 között a külföldi cégek súlya a termelésben folyamatosan nőtt.

A három teljesítménymutató közül a **hozzáadott érték** bővülése volt a legerőteljesebb. A külföldi leányvállalatok által realizált hozzáadott érték nagysága 2008–2011 között jelentősen, 16,3%-kal nőtt, a gazdasági visszaesés – a többi mutatóhoz hasonlóan – csak a 2009. évi adatokban tükröződött, mivel 2010-ben már kismértékű, 2011-ben pedig számottevő teljesítménybővülés következett be az előző évi szinthez képest. Az összes vállalkozás esetében jóval mérsékeltebb volt a hozzáadott érték növekedési üteme, mindössze 2011-ben sikerült meghaladnia (5,1%-kal) a 2008. évi szintet.

2011-ben a külföldi cégek mintegy 7 ezer milliárd forint hozzáadott értéket állítottak elő, arányuk az összes hozzáadott értéken belül 2008–2011 között 5 százalékponttal növekedett, így elérte az 52%-ot. Ezen belül az EU-tagországok által irányított cégek részaránya 1,4 százalékponttal mérséklődött, és 65% alá csökkent, ugyanakkor az EU-n kívüli irányítású cégek hányada 35,3%-ra nőtt. A vizsgált négy évben a feldolgozóiparban realizálódott az összes külföldi leányvállalat teljesítményének közel fele.

A külföldi irányítású vállalatok 2011. évi **beruházási teljesítményértéke** összesen mintegy 1700 milliárd forintot tett ki, ezzel a nem mezőgazdasági és nem pénzügyi vállalatok beruházásainak több mint felét (55,5%) valósították meg. A külföldi leányvállalatok bruttó tárgyi eszköz beruházásainak 2011. értéke dinamikusan, 17,4%-kal haladta meg az előző évit, s ez jórészt a feldolgozóipari beruházásoknak köszönhető. Ugyanis a külföldi döntéssel létrejött hazai beruházások több mint fele (55,3%) a feldolgozóiparban realizálódott, ahol az összes nemzetgazdasági beruházás 76,4%-a a külföldi leányvállalatoknál teljesült. A feldolgozóipari beruházások értéke 2011-ben kiemelkedő mértékben, több mint másfélszeresére növekedett.

A teljesítménymutatókhoz hasonlóan a **beruházások** esetében is megállapítható, hogy **2008 és 2011 között** mind az összes vállalkozásnál, mind a külföldi leányvállalatoknál a globális gazdasági recesszió idején a beruházási kedv erőteljes lnyhulása volt tapasztalható. 2009-2010-ben a visszaesés jóval nagyobb mértékű volt a külföldi leányvállalatok körében, mint az összes vállalkozás esetében. Ugyanakkor 2011-ben a külföldi irányítású cégeknél a beruházási tevékenység már élenkülést mutatott, a beruházások értéke a 2008. évi szintet 6,7%-kal felülmúlta. Ugyanez nem mondható el az összes vállalkozás beruházási teljesítményéről, mivel a tárgyévben még mindig elmaradt (4,6%-kal) a három évvel korábbi szinttől.

A külföldi irányítású vállalatok jóval kisebb súllyal szerepelnek a **foglalkoztatásban**, mint a nemzetgazdaság teljesítményében. A nem pénzügyi vállalatoknál foglalkoztatottak közel egynegyedének (25,9%), mintegy 628 ezer főnek biztosítanak munkalehetőséget. A külföldi leányvállalatoknál a tárgyévben a foglalkoztatotti kör több mint 4%-kal bővült az előző évhez képest, így elérte a 2008. évi értéket. Ezzel szemben a nem pénzügyi vállalkozásoknál a munkavállalók száma 2011-ben még mindig alatta maradt (mintegy 8%-kal) a három évvel azelőtti szintnek. Megállapítható tehát, hogy 2008 és 2011 között a gazdasági visszaesés kedvezőtlen hatása erőteljesebben érvényesült a foglalkoztatásban, mint az eddig vizsgált mutatóknál.

2.1 A külföldi irányítású leányvállalatok tevékenysége

Nagyfokú koncentráció jellemzi a külföldi irányítású, magyarországi leányvállalatok tevékenységét, amennyiben az adatokat az egyes nemzetgazdasági ágak **vállalkozásainak száma** és teljesítménye szerint vizsgáljuk. A rangsorban az első tíz ágazatba tartozó leányvállalatok együttesen az összes külföldi irányítású vállalkozás számának 71,9%-át, az árbevételének pedig 73,2%-át tették ki.

Tevékenység szerint vizsgálva a legtöbb vállalkozás az ingatlanügyletek ágazatban, valamint a nagy- és kiskereskedelemben, továbbá az üzletvezetési, vezetői tanácsadás területén működik. Az első négy ágazat sorrendje 2008 és 2011 között nem változott, és ezen területeken tevékenykedő cégek aránya 58–60% között mozogott.

A 2011. évi **árbevétel** nagysága szerint az ágazati rangsorban a nagykereskedelem, a számítógép- és elektronikai termék-gyártás, a közúti jármű gyártása, az energiaipar, valamint kiskereskedelem töltötte be az első öt helyet. A felsorolt gazdasági területeken bejegyzett cégek könyvelhették el 2008 és 2011 között az árbevétel döntő többségét, csaknem hattizedét. A tárgyévben az egyes ágazatokban a külföldi irányítású vállalkozások részesedése az összes realizált árbevételből felülmúlta a 80%-ot.

1. tábla

A külföldi leányvállalatok által az összes vállalkozás árbevételéből legalább 80%-ot elérő ágazatok, 2011

Gazdasági ágazat	Összes	Külföldi irányítású	Arányuk az összes vállalkozás árbevételéből, %
	vállalkozás árbevétele, milliárd forint		
Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása	4 855,9	4 725,4	97,3
Közúti jármű gyártása	4 562,4	4 392,5	96,3
Távközlés	1 059,5	968,6	91,4
Gép, gépi berendezés gyártása	2 536,4	2 228,4	87,9
Villamos berendezés gyártása	1 037,2	902,6	87,0
Fémalapanyag gyártása	821,0	695,7	84,7
Bőr, bőrtermék, lábbeli gyártása	145,2	122,4	84,3
Immateriális javak kölcsönzése	118,2	98,5	83,4
Egyéb jármű gyártása	137,4	113,0	82,2

A külföldiek által irányított vállalatok **foglalkoztatottainak** közel 60%-a a tíz legnagyobb foglalkoztató ágazatban dolgozott. Ez a koncentráció több mint 10 százalékponttal kisebb a vállalkozások számánál és az árbevételmutatóknál számított aránynál. A legtöbb munkavállaló a kiskereskedelemben, a közúti jármű-gyártásban, a számítógép és elektronikai termékgyártás területén, valamint a nagykereskedelemben vállalt munkát. A négy ágazat együttesen 2008–2011 között a foglalkoztatottak 37–38%-ának biztosított munkalehetőséget.

2.2 A stratégiai döntéshozók székhelye

Az összehangolt statisztikai megfigyelés fontos feladatai közé tartozik választ adni arra, hogy a leányvállalat végső ellenőrzését gyakorló, a vállalat működését alapvetően meghatározó, stratégiai döntéshozó szervezetnek, vagy magánszemélynek melyik országban található a székhelye. A külföldi irányítású leányvállalatok statisztikája közelítő választ ad a globalizációval kapcsolatos kérdésekre is.

A Magyarországon működő külföldi leányvállalatok irányításában 2011-ben valamivel több mint száz országban lévő tulajdonosi/irányító szervezet vett részt, ezek meghatározó részének székhelye az Európai Unió valamely tagállamában van: 2008-ban részarányuk 65,9% volt, ezzel szemben 2011-ben már megközelítette a 70%-ot. Az EU tagországainak többségi aránya 2008–2011 között – a szálláshely-szolgáltatás ág kivételével – mindegyik nemzetgazdasági ágra jellemző volt. A tárgyévben kiemelkedő, 80%-ot meghaladó részarány tapasztalható az energiaiparban (83,5%), a víz- és hulladékgazdálkodás ágban (81,8%), valamint az építőiparban (80,3%).

Az **EU-tagországok domináns szerepe** (a bányászaton kívül) mindegyik nemzetgazdasági ágat jellemezte a külföldi irányítású leányvállalatok teljesítménymutatóit vizsgálva. Az EU-tagországok leányvállalatai a külföldi irányítású vállalkozások árbevételéből a víz- és hulladékgazdálkodásban 95,6, az energiaiparban 93,0, az építőiparban pedig 90,0%-kal részesedtek. A realizált árbevétel viszont nagyságrendileg igen nagy különbséget

mutatott: a három terület közül a legnagyobb árbevétellel az energiaipar (3,8 milliárd forint) rendelkezett, majd 513 millió forintos teljesítményével az építőipar következett, a víz- és hulladékgazdálkodásban viszont csupán 147 millió forint volt a bevétel nagysága.

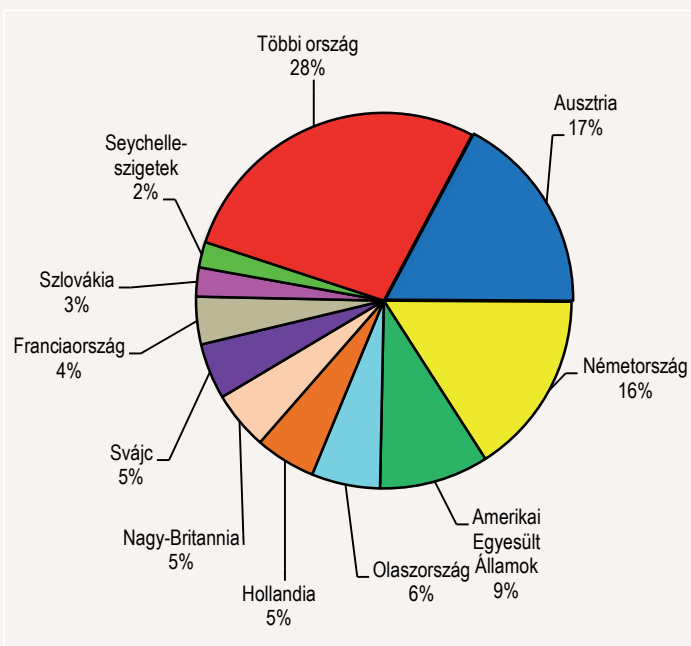
A külföldi irányítású leányvállalatok beruházásainál szintén érvényesült az Európai Unió országainak vezető szerepe. Az EU-nak szinte kizárólagos szerep (legalább 90%-os arány) jutott az energiaiparban, a víz- és hulladékgazdálkodás nemzetgazdasági ágban, az ingatlanügyletek területén és az építőiparban. Az EU-n kívüli országokból mindössze a feldolgozóiparba érkezik nagy összegű beruházás.

2.3 A stratégiai döntésekben legnagyobb szerepet játszó országok

A magyarországi leányvállalatokat irányítók székhelye szerint is jelentős a koncentráció. A külföldi irányítású leányvállalatok működésével kapcsolatos stratégiai döntéseknek mintegy 72%-át mindössze tíz ország tulajdonosai/irányítói hozzák. Ezek közül a legfontosabbak az **Európai Unión belül** Ausztria, Németország, Olaszország, Hollandia, Egyesült Királyság, Franciaország, Szlovákia, az **EU-n kívül** pedig az Egyesült Államok, Svájc, Seychelle-szigetek.³ Az országok rangsorában 2008–2011 között Ausztria, Németország és az Egyesült Államok megőrizte vezető szerepét, ugyanis ezek az országok mindvégig az első három helyet töltötték be. A tíz ország sorrendje az elmúlt négy évben némileg módosult, viszont az összetételükben csupán annyit változás történt, hogy 2011-ben Liechtenstein helyett Szlovákia került be a legjobb tízbe.

1. ábra

A legjelentősebb országok a külföldi leányvállalatok száma szerint, 2011

Az összes külföldi leányvállalat több mint hatodát a szomszédos Ausztriából irányítják. Az **osztrák érdekeltségű cégek** döntő többsége kis és közepes méretű vállalkozás: 49 főnél többet 251 szervezet foglalkoztat, ebből mindössze 56 leányvállalat 249 fő feletti. Az összes külföldi irányítású leányvállalat teljesítményében kisebb a részarányuk, mint a leányvállalatok számában: osztrák irányítású a vállalkozások 17,3%-a, az árbevételből csak 8,5, a hozzáadott értékéből 8,3%-kal részesednek. Ezek a leányvállalatok viszont 2011-ben mintegy 78,6 ezer munkavállalót foglalkoztattak.

Az osztrák leányvállalatok főleg az ingatlanügyletek területén, a ruházati és lábbeli-nagykereskedelemben és -kiskereskedelemben, az építőiparban, az üzletviteli tanácsadásban, továbbá a vegyes termékkörű nagykereskedelemben találhatóak. Ezen területeken az összes leányvállalat közel fele tevékenykedik, további egytizedük pedig a feldolgozóiparban van jelen.

Az osztrák leányvállalatok összes árbevételének mintegy 50%-át tizenkét szakágazatban realizálták, ezek közül a legfontosabbak az alábbiak voltak: élelmiszerbolti kiskereskedelem, személygépjármű-kereskedelem, gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem, papírgyártás, valamint út, autópálya építése.

A legtöbb osztrák beruházás 2011-ben az ingatlanügyletek területére irányult, mintegy 69 milliárd forint volt, ez az Ausztriából származó összes beruházás 44,4%-át tette ki.

A vállalatirányítók székhely szerinti rangsorában második helyen álló **Németország** a teljesítménymutatók és a foglalkoztatottak száma szerint az első helyet tölti be. A német irányítású leányvállalatok részaránya a tárgyévben az összes külföldi leányvállalat árbevételében 28,6, a hozzáadott értékében 29,3%. Ezek a leányvállalatok 168 ezer munkavállalónak biztosítanak munkát, ami az összes külföldi irányítású vállalkozásnál foglalkoztatottak 26,7%-a. A német érdekeltségű leányvállalatok főleg az ingatlanügyletek ágban, a ruházati, lábbeli- nagy- és kiskereskedelemben, a vegyes termékkörű nagykereskedelemben, valamint a feldolgozóiparban, azon belül elsősorban a fémfeldolgozási termék gyártásában, a gumi, műanyag termék gyártásában, valamint a gép, gépi berendezés gyártásában végeznek gazdasági tevékenységet. Említést érdemelnek még a mérnöki tevékenység, műszaki tanácsadás, valamint az üzletviteli tanácsadás szakágazatok a német leányvállalatok nagy aránya miatt. A német irányítású cégek a legtöbb árbevételt realizálták az energiaiparban belül a gázkereskedelemben és a villamosenergia-kereskedelemben, továbbá a feldolgozóiparban belül a közúti gépjármű gyártásában, a közúti jármű alkatrészeinek gyártásában, és a vezetőkes távközlés területén is számottevő volt a bevételük.

A német érdekeltségű leányvállalatok 2011. évi beruházásainak több mint hattizede (63,0%) a feldolgozóiparban, 16,9%-a az energiaiparban valósult meg, jelentős volt még a távközlés területén is a beruházási teljesítményük. A feldolgozóiparban belül a közúti jármű gyártása ágazatba került az összes német beruházás közel fele (46,4%), mintegy 319 milliárd forint értékben.

További európai országok is kiemelkednek a leányvállalatok irányítói közül (fontosabb tevékenységek árbevételének rangsora szerint):

- Franciaország (gyógyszergyártás, élelmiszerbolti vegyes kiskereskedelem, gázkereskedelem, gyógyszer, gyógyászati termék nagykereskedelem, gumitermék gyártása),
- Egyesült Királyság (élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem, dohányáru-nagykereskedelem, vezeték nélküli távközlés, üzletviteli tanácsadás, malomipari termék, keményítő gyártása),
- Hollandia (elektronikus fogyasztási cikk gyártása, gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem, élelmiszergyártás, ezen belül növényi olaj gyártása, sörgyártás),
- Svájc (gabona-, dohány-, vetőmag-, takarmány-nagykereskedelem, gyógyszer, gyógyászati termék nagykereskedelme, egyéb élelmiszergyártás, villamosenergia-termelés),
- Olaszország (gázkereskedelem, gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem, villamos berendezés gyártása, műanyag-alapanyag gyártása),
- Finnország (híradás-technikai termékek gyártása).

A legtöbb, **Európai Unión kívüli** külföldi tulajdonos székhelye az Egyesült Államokban található. Ezek száma és a teljesítményük jóval kisebb a német irányítású magyarországi leányvállalatokénál.

Az **Egyesült Államok** vállalatirányítói a második helyre kerültek az éves árbevételük, a megtermelt hozzáadott értékük, valamint a foglalkoztatottak száma alapján. Az amerikai irányítású leányvállalatok összes árbevételének

³ A szervezetek száma szerinti első tíz irányító országban az adózás optimumát célzó cégalapítások is vannak, pl. liechtensteini, illetve a Seychelle-szigeteken bejegyzett jogi személyek tulajdonaként.

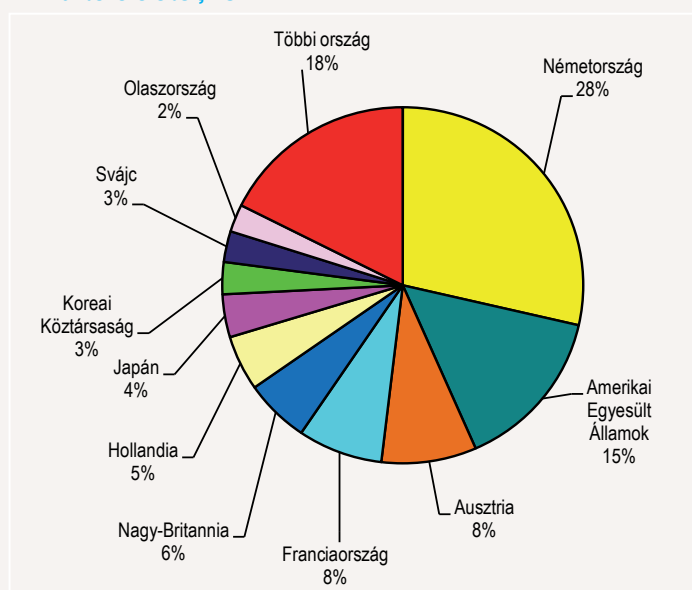

mintegy hattizedét a feldolgozóiparban, további kéttizedét pedig a kereskedelemben realizálták. Jelentős a gazdasági teljesítményük a feldolgozóiparon belül a motor, turbina gyártásában, a híradás-technikai berendezés gyártásában, valamint a közúti jármű alkatrészeinek gyártásában tevékenykedő cégeknek. A kereskedelmi cégek a gabona-, dohány-, vetőmag-, takarmány-nagykereskedelemben érték el a legnagyobb árbevételt, majd a rangsorban a dohányáru-nagykereskedelem következett, a harmadik helyre pedig a számítógép-, periféria-, szoftver-nagykereskedelem került. Az amerikai irányítású magyarországi leányvállalatok közel 86 ezer munkavállalót foglalkoztatnak.

Jelentős **Japán** szerepe a hazai közútigépjármű- és -alkatrész-gyártásban, az elektronikai alkatrész gyártásában, valamint az elektronikus fogyasztási cikk gyártásában.

2. ábra

Az első tíz ország részesedése a külföldi leányvállalatok árbevételéből, 2011

A külföldi leányvállalatok árbevételének túlnyomórészt (57–60%-át) 2008 és 2011 között együttesen német, amerikai, osztrák és francia irányítású cégek realizálták. Ezen országok a rangsorban a vizsgált négy év alatt az első négy helyet töltötték be, és sorrendjük is változatlan maradt.

2.4 A hazai és a külföldi irányítású szervezetek termelékenységé

A hazai és a külföldi irányítású szervezetek termelékenységének elemzése az éves gazdaságszerkezeti statisztika (SBS), valamint a külföldi leányvállalatok statisztikája alapján készült el. (Az összehasonlítás a nem mezőgazdasági, nem pénzügyi vállalkozásokra vonatkozik.)

A termelékenység, azaz az egy főre jutó hozzáadott érték mutató 2008 és 2011 között folyamatosan emelkedett, és a külföldi irányítású cégek fejlődése dinamikusabb volt, mint a hazai irányításúaké.

A külföldi irányítású vállalkozások az előző évekhez hasonlóan 2011-ben is jobb teljesítményt nyújtottak az **egy főre jutó hozzáadott érték** alapján, ugyanis a magyar irányítású vállalatok mutatójának értéke csupán 39,4%-a a külföldi leányvállalatok hasonló mutatójának (4461 ezer forint/fő a hazai irányítású és 11 334 ezer forint/fő a külföldi irányítású vállalkozásoknál).

A két csoport mutatóinak értéke elsősorban az energiaiparban közelíti meg egymást, és az egy főre jutó hozzáadott érték itt a legnagyobb (2011-ben 23,1, illetve 27,9 ezer forint/fő).

A két csoport termelékenységének különbsége az ingatlanügyletek nemzetgazdasági ágban a legszámottevőbb, ahol a külföldiek jelenléte szintén jelentős: a külföldi irányítású vállalkozások 40,6%-ot képviseltek a hozzáadott értékből.

Viszonylag nagy a termelékenységi mutató eltérése a feldolgozóiparban is: a hazai irányítású vállalkozások esetében 5452 ezer forint, míg a külföldi irányításúaknál 10 957 ezer forint az egy főre jutó hozzáadott érték.

Az **egy vállalkozásra jutó alkalmazottak száma** 2008–2011 között alapvetően nem változott. A mutató értéke a külföldi leányvállalatok körében 2011-ben átlagosan tizenegyszer nagyobb, mint a hazai irányítású leányvállalatoknál. A legjelentősebb eltérés az információ, kommunikáció területén, valamint a feldolgozóipar ágazataiban tapasztalható. 2011-ben egy külföldi irányítású feldolgozóipari vállalkozás átlagosan 136 munkavállalót alkalmazott, a hazai irányításúak viszont átlagosan 7 főt.

2.5 A változások fő tendenciái

Az összes magyarországi **vállalkozás száma** 2011-ben 0,8%-kal elmaradt az előző évitől, míg a külföldi irányítású szervezeteké egy év alatt 1,7%-kal növekedett, viszont 0,6%-kal kisebb volt a 2008. évinél. Az utóbbi szervezeteknél a tárgyév bővülés mértéke az adminisztratív szolgáltatásban, valamint a víz- és hulladékgazdálkodásban volt legnagyobb (16,4%, illetve 10,0%). Jelentős (6–8% közötti) emelkedés jellemezte a szállítás, raktározás, az energiaipar, valamint az információ, kommunikáció területét. Mindössze a bányászatban és az építőiparban csökkent a szervezetek száma.

A vállalkozások 2011. évi teljesítménye nőtt, miközben a szervezetek száma a teljes vállalati körben és a külföldi cégek esetében eltérően alakult. Az összes vállalkozás **árbevétele** (folyó áron számítva) egy év alatt kisebb mértékben növekedett, mint a külföldi irányítású leányvállalatoké: előbbi 7,2%-os, utóbbi 10,4%-os emelkedést ért el. Ezzel a külföldi leányvállalatok teljesítménye a 2008. évi szintet több mint 3%-kal felülmúlta. A tárgyévben a külföldi leányvállalatok bevétele kiemelkedő mértékben nőtt a víz- és hulladékgazdálkodásban (83,2%), továbbá számottevő volt az emelkedés a szállítás, raktározás ágban (23,6%), a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén (18%), valamint a feldolgozóiparban (14,5%). Ugyanakkor nagymértékű (közel 22%-os) visszaesés következett be az építőiparban, és mérsékelt (1–6% közötti) bevételcsökkenést regisztráltunk az energiaiparban, a szálláshely-szolgáltatásban és a bányászatban. A külföldi leányvállalatok árbevételénél jóval nagyobb növekedési ütem jellemezte a termelési érték és a hozzáadott érték alakulását mind az előző évhez, mind a 2008. évhez viszonyítva.

A **foglalkoztatottak** száma a külföldi irányítású leányvállalatoknál 2011-ben 4,3%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest, így elérte a 2008. évi szintet, miközben a tárgyidőszakban a teljes vállalkozói körben a foglalkoztatottság lényegében stagnált. A gazdasági folyamatok alakulását jól mutatja a létszám és az árbevétel változásának összevetése.

A tárgyévben a víz- és hulladékgazdálkodás ágban mind a teljesítménynövekedésnél, mind a létszám-bővülésnél kiemelkedő volt a dinamika. A feldolgozóiparban, a szállítás, raktározás ágban, valamint az információ, kommunikáció területén az erőteljes teljesítménynövekedés jelentős létszám-bővülés mellett valósult meg. Említést érdemel az ingatlanügyletek ág, ahol mind a két mutató mérsékeltelen nőtt, ugyanakkor a kereskedelemben és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység ágban a bővülő bevételekhez stagnáló foglalkoztatottság társult. A többi négy nemzetgazdasági ágban a gazdasági mutatók csökkenést jeleztek.

A külföldi leányvállalatok foglalkoztatottainak száma hat nemzetgazdasági ágban felülmúlta az egy évvel korábbi, három területen a bázisidőszaki szinten maradt, további három ágban pedig mérséklődést regisztráltunk. A külföldi irányítású leányvállalatoknál 2008–2011-ben már a beruházási aktivitás élenkülése figyelhető meg, mivel a 2011. évi **beruházási teljesítményük** dinamikusán, 17,4%-kal meghaladta az egy évvel korábbi, és közel 7%-kal a 2008. évit. Ez a növekedés elsősorban a feldolgozóipari beruházásokkal magyarázható, ugyanis ezen nemzetgazdasági ágban valósult meg a beruházások 55,0%-a, a beruházási érték pedig kiemelkedő mértékben, 52,5%-kal növekedett egy év alatt. A kisebb súlyú képviselő ágak közül 2011-ben a szálláshely-szolgáltatásban, az ingatlanügyletek ágban, valamint az adminisztratív szolgáltatásban jelentősen nőttek a

beruházások, viszont a nemzetgazdaság többi területen csökkenés volt tapasztalható.

3. Külföldi irányítású pénzügyi vállalatok

Az Európai Unió FATS-rendelete a pénzügyi cégekre eltérő adatszolgáltatást ír elő, mint a nem pénzügyi vállalatokra, a speciális működési, valamint a teljesítménymérési feltételeknek megfelelően. A pénzügyi vállalatok a bevételt, a termelési értéket és a foglalkoztatottak létszámát adják meg. Az alábbiak a kétféle teljesítménymutatót a 3 említett ágazat szerint tartalmazták a külföldi leányvállalatokra.⁴

2011-ben az egyéb pénzügyi tevékenység ágazatba tartozott az összes Magyarországon működő pénzügyi vállalkozás 97,1%-a. Itt a vállalkozások többsége néhány fős egyéni vállalkozás, nagyon kis teljesítménnyel és létszámmal, ahol igen kevés a külföldi tulajdonú. A másik két ágazat, amely vállalkozások számát tekintve 3,0%-os súlyú a teljesítmények 91,6%-át és a foglalkoztatottak 66,9%-át adják, a külföldi tulajdon aránya pedig meglehetősen magas.

A pénzügyi közvetítés ágazat 594 vállalkozásának csaknem egyötöde (19,0%), a viszontbiztosítás és nyugdíjalapok ágazatban pedig minden harmadik vállalkozás (32,3%) külföldi. Az egyéb pénzügyi ágazatban viszont elhanyagolható a többségi külföldi érdekeltségek aránya (0,7%).

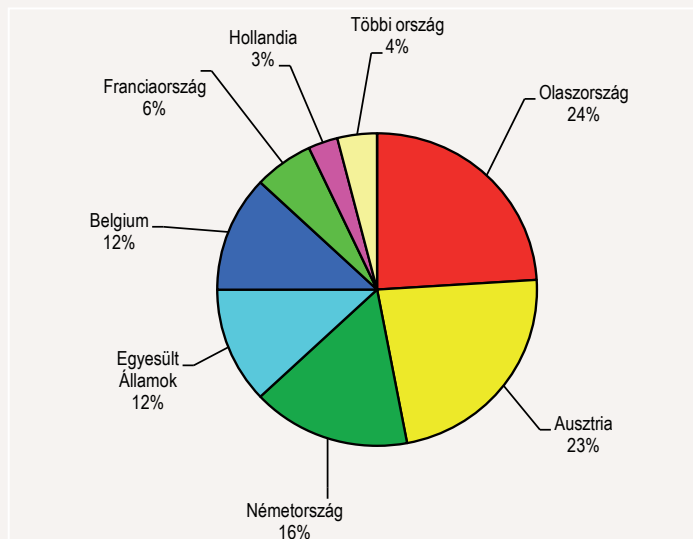
A pénzügyi közvetítés ágazatra a teljesítménymutatók közül csak a termelési érték értelmezett. Az ágazat összes termelési értékéből a külföldi tulajdonú vállalkozások teljesítményének aránya 63,2%. A biztosítás, viszontbiztosítás, és nyugdíjalapok ágazatban a teljesítményt az árbevétel mutatja, amelynél a külföldi leányvállalatok részesedése 86,5%. Ugyancsak az árbevétel jellemzi az egyéb pénzügyi tevékenység ágazatot, ahol a külföldi leányvállalatok részesedése 23,6%.

Az összes külföldi leányvállalat számában országok szerint összességében a német és az osztrák vállalatok aránya a legnagyobb: a pénzügyi közvetítés ágazatban 18,0 illetve 19,8%, a biztosítás, viszontbiztosítás és nyugdíjalap ágazatban 40,0, illetve 13,6%, az egyéb pénzügyi tevékenységek ágazatban 15,8, illetve 19,0%. Az Európai Unió túlsúlya összességében érvényesül, ebben az olasz, francia és holland érdekeltségű vállalkozások is szerepet kapnak.

A pénzügyi közvetítési ágazat teljesítményének rangsorában első helyen olasz cégek vannak, ezeket követik az osztrák, a német, az egyesült államokbeli, a belga és a francia tulajdonú vállalatok. A német, az osztrák és a francia érdekeltségűek több, kisebb teljesítményű egységgel működnek, míg az olasz és a belga vállalatok kevesebben vannak, de nagyobb a teljesítményük.

Külföldi irányítású vállalkozások termelési értéke a pénzügyi közvetítés ágazatban, 2011

3. ábra

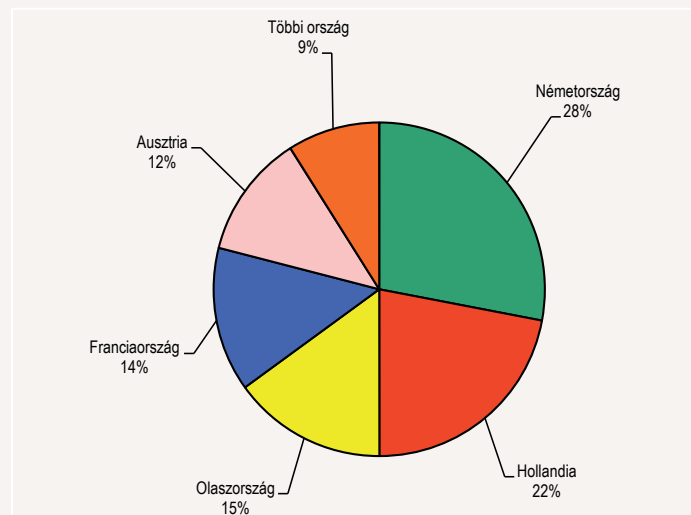

A biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok ágazatban kizárólag a biztosítók lehetnek külföldi tulajdonban, a rezidens nyugdíjpénztárak külföldi irányítása nem engedélyezett. Az ágazat összes vállalkozásának számát tekintve 32,3%-os a külföldi tulajdonúak száma, míg ha csak a biztosító intézeteket nézzük, akkor ugyanez az arány 90,1%.

A szervezetek számának országok szerinti rangsorát itt is német és osztrák vállalkozások vezetik. A teljesítményeket tekintve már más a helyzet: Németország az első, ám Ausztria csak az ötödik helyen áll. A holland, az olasz és a francia biztosítók kevesebb céggel működnek, de egyenként nagyobb teljesítménnyel.

4. ábra

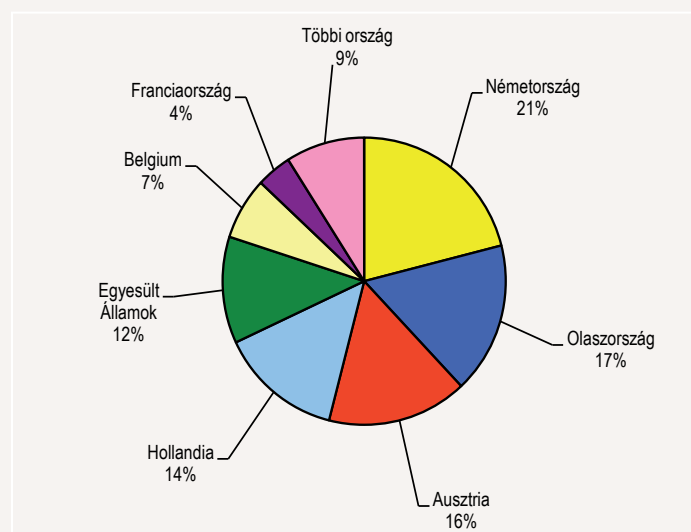
Külföldi irányítású vállalkozások díjbevétele a biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok ágazatban, 2011

Az egyéb pénzügyi tevékenység ágazat teljesítményében is 2011-ben a német cégek vették át a vezetést, 20,5%-os részesedéssel, majd Olaszország (16,8%) és Ausztria (16,2%) következett.

5. ábra

Külföldi irányítású vállalkozások bevétele az egyéb pénzügyi tevékenység ágazatban, 2011

Amennyiben a pénzügyi közvetítésben működő külföldi leányvállalatokat a tulajdonos/irányító országa szerint vizsgáljuk, megállapítható, hogy a cégek a foglalkoztatottak számából és a realizált teljesítményből közel azonos arányban részesednek. Ez alól két kivétel van, az egyik az olasz

⁴ A pénzügyi, illetve biztosítási főtevékenységű pénzügyi vállalkozások a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszerében (TEÁOR/08) a 64., 65., illetve 66. ágazatokba tartoznak.

érdekeltségű leányvállalatok, ugyanis ezen cégek teljesítményének aránya viszonylag nagy (24,0%), az alkalmazottaik részaránya ennél kisebb (17,8%). A másik kivételt az egyesült királyságbeli irányítású leányvállalatok jelentik, amelyek csak 1,6%-kal részesednek a termelési értékéből, az alkalmazottak számában viszont 12,5% az arányuk.

A biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok ágazatban a létszámok sorrendje és aránya teljesen megfelel a teljesítmények rangsorának.

Az egyéb pénzügyi tevékenység német irányítású cégei az összes teljesítmény 20,5%-át realizálják, miközben a munkavállalóknak mindössze 12,4%-át foglalkoztatják. Más a helyzet Hollandia esetében, a cégeik a 13,8%-os arányú teljesítményt a foglalkoztatottak 20,0%-ával állítják elő. Amennyiben az elmúlt négy év változásait szeretnénk megfigyelni, úgy érdemes a 2011. évet a 2008. évvel összehasonlítani. A vizsgált négy évben a változás fő jellemzője, hogy a 2008-as pénzügyi válság ezt az ágat érintette leginkább, a visszaesés nagymértékű volt 2009-ben és 2010-ben mind a vállalkozások számában, mind a teljesítményekben. A pénzügyi piacok helyzete 2011-ben kissé kiegyensúlyozottabb lett.

A magyar vállalkozások száma 2011-ben a pénzügyi, biztosítási ágban összességében csökkent, míg a külföldi leányvállalatoké növekedett 2008-hoz viszonyítva, azaz a külföldi leányvállalatok aránya nőtt. A pénzügyi

közvetítés ágazatban az arány kismértékben mérséklődött, mivel a magyar vállalatok számának növekedése meghaladta a külföldi leányvállalatokét. Ezzel szemben a biztosítás, viszontbiztosítás és nyugdíjalapok ágazatban a magyar vállalatok száma drasztikusan visszaesett a külföldiek enyhe bővülése mellett. Ennek a magyarázata a kizárólag magyar tulajdonban lévő magánnyugdíjpénztárak megszűnése 2011-ben. Az egyéb pénzügyi tevékenység ágazatban a magyar vállalatok kisebb mértékű csökkenése mellett a külföldiek nagyarányú növekedését láthatjuk, ami a külföldiek egyértelmű térnyerésére utal.

A teljesítmények adatsorában ehhez hasonló a tendencia: a pénzügyi közvetítés ágazatban általános és kismértékű a növekedés, a biztosítás, viszontbiztosítás és nyugdíjalapok esetében a magyar irányítású cégek teljesítménye drasztikusan csökkent és a külföldieké kissé mérséklődött. Az egyéb pénzügyi tevékenység ágazat külföldi cégeinél is csökkent a teljesítmény, ami arra utal, hogy sok az újonnan alakult vállalkozás.

A foglalkoztatottak számában általános a csökkenés. Ez annak a következménye, hogy a pénzügyi vállalkozások növelték a termelékenységüket. Kivétel az egyéb pénzügyi tevékenységek, ahol a külföldi leányvállalatok jelentős mértékű létszámnövekedése azt mutatja, hogy sok új vállalkozás alakult 2011-ben.

2. tábla

A külföldi irányítású pénzügyi leányvállalatok adatai gazdasági ágazat és a végső tulajdonos székhelye szerint

Ágazat	Összes működő vállalkozás	Ebből: összes külföldi irányítású leányvállalat	Összes működő vállalkozás	Ebből: összes külföldi irányítású leányvállalat	Összes működő vállalkozás	Ebből: összes külföldi irányítású leányvállalat
	2008		2011		2011/2008, %	
Vállalkozások száma						
Pénzügyi közvetítés	557	109	594	113	107	104
Biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok	104	29	93	30	89	103
Egyéb pénzügyi tevékenység	24 912	118	23 406	163	94	138
Pénzügyi, biztosítási tevékenység összesen	25 573	256	24 093	306	94	120
Árbevétel, millió forint						
Pénzügyi közvetítés	–	–	–	–	–	–
Biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok	1 486 074	862 487	942 467	814 512	63	94
Egyéb pénzügyi tevékenység	260 945	77 263	320 555	75 723	123	98
Pénzügyi, biztosítási tevékenység összesen	1 747 018	939 750	1 263 022	890 235	72	95
Termelési érték, millió forint						
Pénzügyi közvetítés	2 228 808	1 518 011	2 550 652	1 611 795	114	106
Biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok	–	–	–	–	–	–
Egyéb pénzügyi tevékenység	–	–	–	–	–	–
Pénzügyi, biztosítási tevékenység összesen	2 228 808	1 518 011	2 550 652	1 611 795	114	106
Foglalkoztatottak száma, fő						
Pénzügyi közvetítés	56 063	33 799	50 910	29 478	91	87
Biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok	11 728	11 254	10 641	9 744	91	87
Egyéb pénzügyi tevékenység	30 875	1 241	30 508	1 916	99	154
Pénzügyi, biztosítási tevékenység összesen	98 666	46 294	92 059	41 138	93	89

További információk, adatok, linkek:

[Táblák \(STADAT\) - Külföldi leányvállalatok tevékenysége \(FATS\)](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

Mihics Klára (nem pénzügyi vállalkozás)

Klara.Mihics@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-6384

Nagy Gyöngyi (pénzügyi vállalkozás)

Gyongyi.Nagy@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-1235

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

Fax: (+36-1) 345-8641

www.ksh.hu